

Titel: Kapitel XV.

Citation: "Kapitel XV.", i *1901/1902: Bemærkninger til lovforslag*. Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/text/jura-texts-r10-shoot-chptrd1e11120.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: 1901/1902: Bemærkninger til lovforslag

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

Kapitel XV.

Syn og Skøn.

Medens der til „Vidner“ kun henregnes Folk, der kunne (eller antages at kunne) meddele noget til Oplysning i Sagen paa Grundlag af et forudgaaende specielt Kendskab til konkrete Forhold, der staa i Forbindelse med denne, maa til „Skøns mænd“ henregnes saadanne, der kunne meddele noget til Oplysning i Sagen, i Kraft af deres almindelige Sagkundskab paa et eller andet Omraade. Selvfølgelig bør denne Sondring ikke gennemføres paa doktrinær Maade, og særlig bør der ikke være Tale om, at et Vidne ophører at være Vidne, saa snart der rettes Spørgsmaal til det om de Slutninger, det i Kraft af sin mulige almindelige Sagkundskab maatte have draget af de konkrete Forhold, Sagen vedrørende, som det er kommet i Berøring med som Vidne. Derimod har den angivne Sondring i sin Almindelighed en bestemt praktisk Betydning. Denne viser sig først og fremmest deri, at Personer, der have et forudgaaende kendskab til Sagens konkrete Fakta, ere pligtige at møde og afgive Forklaring i Henhold til en paa en Parts ensidige Begæring udfærdiget Vidneindkaldelse, medens en Person, hvis Medvirken alene søges paa Grund af hans almindelige Sagkundskab, kun er pligtig at efterkomme en ligefrem Udmeldelse af Retten.*) Denne Forskel i Maaden, hvor-

*) En anden Sag er, at det kan være mest praktisk, altid at efterkomme en Vidneindkaldelse, dels fordi man ej paa Forhaand kan vide, hvad Forbindelse der mulig kan være mellem ens tilfældige Erfaringer og den paagældende Sag, dels fordi man ikke kan være sikker paa, at Retten er opmærksom paa det uberettigede i Indkaldelsen, og derfor ved at udeblive risikerer bag efter at skulle søge en Udeblivelseskendelse omgjort i Henhold til § 153 in fine. Saa snart det imidlertid under vedkommendes Møde bliver klart, at det kun er hans almindelige Sagkundskab, Parten har Brug for, kan han protestere mod Afhøringen, saa længe indtil der foreligger en Udmeldelse fra Rettens Side, og han dermed faar den Stilling i Sagen og den Godtgørelse, der tilkommer ham som Skønsmand.

spalte2788

paa den paagældende formelt drages ind i Sagen, øver igen sin Indflydelse paa hans Stilling under denne, bl. a. med Hensyn til hans Godtgørelseskrav (sml. § 170 og § 187).

Det anførte udelukker imidlertid ikke, at den, der alene i Kraft af sin almindelige Sagkundskab kan give Oplysning i Sagen, kan møde og forklare som Vidne, naar han dertil er villig, og det hvad enten saadan Forklaring forudsætter, at han i Forvejen har ladet sig forevise den Ting, han skal skønne over, eller denne forelægges ham i Retten, eller endelig Skønnet kan angives uden nogen Besigtigelse og blot fremtræder gennem Svar paa Spørgsmaal af almindelig Karakter om, hvad han som sagkyndig antager angaaende de og de Omstændigheder. Paa Grund af den Parterne indrømmede fri Adgang til at fremføre, hvilken Art Beviser de ville, og den Retten indrømmede Frihed i Bevisbedømmelsen, er der intet til Hinder for, at Retten kan anse en saadan Forklaring af et eller flere „sagkyndige Vidner“ for lige saa bevisende som et Skøn; men paa Forhaand er der altid Grund til at antage, at der vil blive tillagt en Erklæring fra det af Parten ensidigt fremstillede sagkyndige Vidne mindre Vægt end en Erklæring af en Skønsmand, der er udmeldt af Retten, efter at i Forvejen begge Parter have haft Lejlighed til at udtale sig om Valget, ligesom Skønsmanden ofte paa Foranledning af denne Rettens Udmeldelse vil have anstillet særlige lagttagelser og Undersøgelser.

Med Hensyn til nærværende Kapitels Forhold til det tidligere Forslags 2det Afsnit, Kapitel HI, 2den Underafdeling (jfr. § 192 og 6te Afsnit, Kapitel I) skal bemærkes, at der dels er foretaget nogle reaktionelle Ændringer (de til Straffeprocudkastets Syns- og Skønsregler svarende Bestemmelser ere

redigerede overensstemmende med disse), dels er tilføjet nogle supplerende Bestemmelser, dels endelig ere foretaget enkelte mindre Realitetsændringer. Blandt disse sidste er der kun Grund til at fremhæve følgende:

Der er givet den Ret, til hvilken Begæring om Optagelse af Syn eller Skønsrettes. Beføjelse til at udmelde Syns- og Skønsmænd, selv om den er nødt til at søge disse andet Steds end inden for, hvad der ellers er dens territoriale Omraade. Denne Regel, der er ensartet med den for Vidners Indkaldelse i § 151 givne Regel, er ligesom denne motiveret ved Ønskeligheden af at undgaa alle tidsspildende Formaliteter.

spalte2789

Klager over Syns- og Skønsmænds Fremgangsmaade skulle ifølge § 179, sidste Stykke, fremsættes for den Ret, for hvilken Afhjemlingen skal ske, medens det tidligere Forslags § 233 nævner „den udmeldende Ret“.

Reglerne om Rejsegodtgørelse og Tærefenge til Syns- og Skønsmænd i § 187 ere noget afvigende fra Reglerne desangaaende i det tidligere Forslags § 228.

Den Adgang, der i det tidligere Forslags § 238 indrømmes Retten til af egen Drift at lade en ny Forretning foretage ved andre Syns- eller Skønsmænd, er ikke her medtaget, jfr. Bemærkningerne oven for til § 92.

Som ny Regler, der ikke fandtes i det tidligere Forslag, kan særlig nævnes Slutningen af § 175 om, at Personer, for hvem Skønsforretningens Udførelse vil medføre stort Besvær eller Ulempe, saa vidt muligt hør forskaanes for Udmeldelse, § 176, 1ste Stykke, at Personer, der have en almindelig Beskikkelse til Foretagelsen af visse Skøn, fremfor andre bør tages til saadanne, og § 188 om Søforklaringer.

Om de enkelte Paragrafer skal følgende bemærkes:

§ 173.

Naar det her overlades til Retten at bestemme Syns- eller Skønsmændenes Antal, er dette en naturlig Konsekvens af den fri Bevisbedømmelse. Der vil være mangfoldige Tilfælde, i hvilke en enkelt paa lidelig sagkyndigs Erklæring bringer det paagældende Spørgsmaal praktisk taget uden for Tvivl, medens der omvendt let kan tænkes Tilfælde, hvor Synets eller Skønnets Vanskelighed eller Vidtløftighed gør Udmeldelsen af endog flere end to Personer ønskelig. Der findes ikke i nærværende Udkast nogen særlig Forskrift om et bestemt Antal Syns- eller Skønsmænd. Forbeholdet sigter derfor kun til mulige Specialregler andet Steds i Lovgivningen.

Udmeldelse af Syns- og Skønsmænd vil normalt finde Sted i det Retsmøde, hvori Domsforhandlingen berammes, men kan i øvrigt ogsaa foregaa saavel før som senere, saavel i som uden for Retsmøde (§ 214), hvorved dog med Hensyn til Udmeldelse før nævnte Retsmøde maa mærkes Reglen i § 185, jfr. § 171.

§ 178.

Reglen i denne Paragrafs 2det Stykke træder i Stedet for de i § 148 for Vidners Vedkommende fastsatte Grænser for Møde-

spalte2790

pligten. Disse Grænser gælde ikke for Syns- og Skønsmænd.

§ 179.

Med Hensyn til Reglerne i Slutningen af denne Paragraf bemærkes, at, for saa vidt Retten maatte nægte at tage en Parts Klage over Syns- eller Skønsmændenes Fremgangsmaade til Følge, maa denne Rettens Beslutning kunne paakæres efter de almindelige Regler. Saadan Klage bør i øvrigt om muligt fremsættes og bringes til Afgørelse forinden Domsforhandlingen, da ellers denne let kan spildes.

§ 180.

Selve Afhjemlingen og den eventuelt dermed i Forbindelse staaende Afhøring bør i Reglen ligesom Vidners Afhøring ifølge § 149 foregaa under selve Domsforhandlingen. Dog kan ogsaa her Undtagelser være nødvendige eller naturlige. Saaledes kan vedkommende Syns- eller Skønsmands Helbredstilstand være til Hindring for, at han møder under Domsforhandlingen. Fremdeles kunne Syns- eller Skønsmændene bo saa langt fra Hovedsagens Værneting, at deres Møde der vilde medføre Besvær og Udgift, der ikke vilde staa i Forhold til Betydningen af at have dem personlig til Stede under Domsforhandlingen (§ 178, 2det Stykke). Endelig maa Parterne kunne frafalde Syns- og Skønsmændenes Møde under denne.

En skriftlig Erklæring vil der ofte være Grund til at forlange af Syns- og Skønsmændene, dels fordi der jævnlig behøves en Motivering, som mundtlig fremset ej let vilde kunne fastholdes, f. Eks. naar et Skøn indeholder Beregninger, dels fordi Parterne gerne bør have Adgang til at gøre sig bekendt med Syns- eller Skønsforretningen førend Domsforhandlingen; men i visse Tilfælde kan Synet eller Skønnet være en saa simpel og ligefrem Ting, at det vilde være urimeligt ikke at nøjes med Mændenes mundtlige Erklæring til Protokollen.

§ 182.

Ved den i Slutningen af 1ste Stykke optagne Tilføjelse; „med de fornødne Lempelser“ sigtes særlig til, at, medens Vidner kun sjælden kunne erstattes, ville Syns- og Skønsmænd ofte kunne erstattes, og der vil derfor over for Syns og Skønsmænd endnu sjældnere end over for Vidner være Grund til Anvendelse af strænge eller langvarige Tvangsmidler (særlig Ind-

spalte2791

spærring), ligesom saadanne Tvangsmidler efter Omstændighederne kunne være mindre formaalstjenlige til Fremkaldelse af en Virksomhed af den særlige Art, som Synet eller Skønnet kræver, end til Fremkaldelse af en simpel Vidneforklaring.

§ 185.

I Kraft af den i 1ste Punktum givne Regel ville navnlig følgende Paragrafer finde Anvendelse ogsaa paa Syns- og Skønsmænd: §§ 149, 150, 152, 154, 165, de to sidste Stykker, 167, 168, 169, 171, 172, 1ste Stykke (til §§ 153 og 166 er der særlig henvist gennem Reglerne i §§ 182, 183 og 184, til §§ 156—163 gennem Reglen i § 180, 3die Stykke).

§ 186.

Den heri udtalte Regel muliggør, at den Part, der er misfornøjet med Resultatet af et af Modparten eller ham selv foranstaltet Syn eller Skøn — efter om fornødent at have faaet Domsforhandlingen udsat — foranstalter et nyt Syn eller Skøn.

Reglen er i øvrigt en ligefrem Følge af Bevisførelsens og Bevisbedømmelsens Frihed, ligesom det ogsaa navnlig er dette Princip, der — som nærmere udviklet i Motiverne til det tidligere Udkast S. 113 — 114 — har ført til Afskaffelsen af syn“ og „Overskøn“.

§ 187. _

„Sportelmæssig Betaling“, jfr. Udkast til Lov om Retsafgifter § 85.